

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνώμη του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων με αντικείμενο την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) των αρχών των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για την εσωτερική ασφάλεια καθώς και της Ευροπόλ, προς αναζήτηση δεδομένων για τους σκοπούς της πρόληψης, εξακρίβωσης και διερεύνησης τρομοκρατικών πράξεων και άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων (COM (2005) 600 τελικό)

(2006/C 97/03)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 286,

το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 8,

την οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και ιδίως το άρθρο 41,

την αίτηση για γνωμοδότηση κατά τις διατάξεις του άρθρου 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, η οποία παραλήφθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2005 από την Επιτροπή,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΗ:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Προκαταρκτική παρατήρηση

Η πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) των αρχών των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για την εσωτερική ασφάλεια καθώς και της Ευροπόλ, προς αναζήτηση δεδομένων για τους σκοπούς της πρόληψης, εξακρίβωσης και διερεύνησης τρομοκρατικών πράξεων και άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων (εφεξής «η πρόταση») διαβιβάστηκε από την Επιτροπή στον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) με επιστολή που φέρει ημερομηνία 24 Νοεμβρίου 2005. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί την επιστολή αυτή ως αίτηση για παροχή συμβουλών στα κοινοτικά όργανα και οργανισμούς,

όπως προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Κατά τον ΕΕΠΔ, η παρούσα γνώμη θα πρέπει να μνημονεύεται στο προοίμιο της απόφασης.

Ο ΕΕΠΔ κρίνει ότι είναι σημαντικό να γνωμοδοτήσει για το ευαίσθητο αυτό θέμα, διότι η υπόψη πρόταση αποτελεί άμεσο επακόλουθο της σύστασης του VIS, το οποίο θα υπόκειται στην εποπτεία του και σχετικά με το οποίο εξέδωσε γνώμη στις 23 Μαρτίου 2005⁽¹⁾. Στη γνώμη εκείνη είχε ήδη τεθεί ως υπόθεση εργασίας η πρόσβαση των αρχών αστυνόμευσης (βλέπε κατωτέρω). Η σύσταση νέων δικαιωμάτων πρόσβασης στο VIS επηρεάζει καθοριστικά το σύστημα από άποψη προστασίας δεδομένων. Η γνωμοδότηση συνεπώς σχετικά με την παρούσα πρόταση αποτελεί αναγκαία συνέχεια της πρώτης γνωμοδότησης.

1.2. Η σημασία της πρότασης

α) Γενικό πλαίσιο

Η πρόταση είναι σημαντική όχι μόνο για το ίδιο το περιεχόμενο της αλλά και γιατί εντάσσεται στη γενικότερη τάση να παρέχεται στις αρχές αστυνόμευσης πρόσβαση σε διάφορα μεγάλης κλίμακας συστήματα πληροφοριών και εξακρίβωσης ταυτότητας. Αυτό αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2005, σχετικά με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαλειτουργικότητας και των συνεργιών μεταξύ των ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων⁽²⁾, και ειδικότερα στο σημείο 4.6: «Σε σχέση με τον στόχο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας, το Συμβούλιο τώρα θεωρεί ότι αποτελεί πρόβλημα το γεγονός ότι οι αρχές εσωτερικής ασφάλειας δεν έχουν πρόσβαση στα δεδομένα VIS. Το ίδιο θα μπορούσε να ειπωθεί επίσης και για όλα τα δεδομένα SIS II μετανάστευσης και EURODAC.»

Κατόπιν τούτου, η παρούσα πρόταση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως προηγούμενο για ανάλογα νομικά μέσα αναπτυσσόμενα στο πλαίσιο άλλων βάσεων δεδομένων και έχει αποφασιστική σημασία να οριστούν εξ αρχής οι περιπτώσεις στις οποίες θα μπορούσε να είναι αποδεκτή η πρόσβαση αυτή.

⁽¹⁾ Γνώμη του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS) και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών για τις θεωρήσεις μικρής διάρκειας (COM(2004)835 τελικό).

⁽²⁾ COM (2005) 597 τελικό.

β) Επιπτώσεις της διευρυμένης πρόσβασης στο VIS

Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει βεβαίως την ανάγκη να επωφελούνται οι αρχές αστυνόμευσης των βέλτιστων δυνατών εργαλείων ώστε να εντοπίζουν τους δράστες τρομοκρατικών ενεργειών ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων. Επίσης έχει υπόψη του ότι τα δεδομένα του VIS είναι δυνατόν υπό ορισμένες περιστάσεις να αποτελέσουν ουσιώδη πηγή πληροφοριών για τις αρχές αυτές.

Η παροχή όμως πρόσβασης σε υπηρεσίες αστυνόμευσης σε βάσεις δεδομένων του πρώτου πυλώνα, όσο και αν δικαιολογείται λόγω καταπολέμησης της τρομοκρατίας, απέχει πολύ από το να είναι αμελητέας σημασίας. Πρέπει να μη λησμονείται ότι το VIS αποτελεί σύστημα πληροφοριών που έχει αναπτυχθεί για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις θεωρήσεις και όχι ως εργαλείο αστυνόμευσης. Είναι βέβαιο ότι η συστηματική πρόσβαση θα μπορούσε να αποτελέσει σοβαρή παραβίαση της αρχής του οριοθετημένου σκοπού. Έχει ως επακόλουθο δυσανάλογη εισχώρηση στην ιδιωτική ζωή των ταξιδιωτών, οι οποίοι έχουν συμφωνήσει για την επεξεργασία δεδομένων που τους αφορούν με σκοπό να αποκτήσουν θεωρήση και αναμένουν ότι τα δεδομένα αυτά θα συλλεγούν, θα χρησιμοποιηθούν και θα διαβιβαστούν μόνο για το σκοπό αυτό.

Εφόσον τα συστήματα πληροφοριών δημιουργούνται για συγκεκριμένο σκοπό, με διασφαλίσεις, ασφάλεια, όρους πρόσβασης καθοριζόμενα από το σκοπό αυτό, η παροχή συστηματικής πρόσβασης για σκοπό διαφορετικό από τον αρχικό θα μπορούσε όχι μόνο να παραβιάζει την αρχή του οριοθετημένου σκοπού αλλά και να καθιστά τα προαναφερθέντα στοιχεία ποιοτικώς ή ποσοτικώς ανεπαρκή.

Παρομοίως, μία τόσο σημαντική μεταβολή στο σύστημα θα μπορούσε να ανατρέψει τα αποτελέσματα της μελέτης εκτίμησης επιπτώσεων (όπου αντιμετωπιζόταν η χρήση του συστήματος μόνο για τον αρχικό του σκοπό). Το ίδιο ισχύει για τις γνώμες των αρχών προστασίας δεδομένων. Θα ήταν δυνατόν να υποστηριχθεί ότι η νέα πρόταση μεταβάλλει τις βάσεις της ανάλυσης συμμόρφωσης που έχει πραγματοποιηθεί από αυτούς.

γ) Αυστηρή οριοθέτηση αυτής της πρόσβασης

Με βάση τις ανωτέρω παρατηρήσεις, ο ΕΕΠΔ θα επιθυμούσε να τονίσει ότι η πρόσβαση αρχών αστυνόμευσης στο VIS μπορεί να παρέχεται μόνο σε συγκεκριμένες περιστάσεις, κατά περίπτωση, και πρέπει να συνοδεύεται από αυστηρές διασφαλίσεις. Αυτό σημαίνει ότι η αναζήτηση δεδομένων από υπηρεσίες αστυνόμευσης πρέπει να περιορίζεται με επαρκή τεχνικά και νομικά μέσα σε συγκεκριμένες υποθέσεις.

Αυτό ο ΕΕΠΔ το έχει ήδη υπογραμμίσει στη γνώμη του σχετικά με το VIS: «Ο ΕΕΠΔ γνωρίζει ότι οι υπηρεσίες αστυνόμευσης επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στο VIS στις 7 Μαρτίου του 2005, το Συμβούλιο εξέδωσε σχετικά συμπεράσματα. Δεδομένου ότι ο σκοπός του VIS είναι η βελτίωση της κοινής πολιτικής θεωρήσεων, πρέπει να τονιστεί ότι η συνήθης πρόσβαση των αρχών αστυνόμευσης στα δεδομένα αυτά δεν ήταν σύμφωνη προς το σκοπό αυτόν. Μολονότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, η πρόσβαση αυτή θα μπορούσε να επιτρέπεται κατά περίπτωση, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και υπό την προϋπό-

θεση ότι υπάρχουν κατάλληλες διασφαλίσεις, δεν είναι δυνατόν να επιτραπεί η συστηματική πρόσβαση.».

Τελικώς, οι ουσιώδεις απαιτήσεις θα μπορούσε να συνοψιστούν ως εξής:

- Δεν πρέπει να δοθεί συστηματική πρόσβαση: η απόφαση πρέπει να διασφαλίζει την κατά περίπτωση εξέταση της ανάγκης πρόσβασης από αρχές του τρίτου πυλώνα και της αναλογικότητάς της, σε όλες τις υποθέσεις. Για το σκοπό αυτό, έχει υπέρτατη σημασία η ακριβής διατύπωση του νομικού μέσου ώστε να μην αφήνονται περιθώρια διασταλτικής ερμηνείας, που θα ήταν δυνατόν στη συνέχεια να οδηγήσουν σε συστηματική πρόσβαση.
- Σε υποθέσεις όπου παρέχεται πρόσβαση, και λαμβανόμενου υπόψη του ευαίσθητου χαρακτήρα της πρόσβασης αυτής, πρέπει να θεσπίζονται οι ενδεδειγμένες διασφαλίσεις και όροι, περιλαμβανομένου πλήρους καθεστώτος προστασίας δεδομένων για χρήση των δεδομένων σε εθνικό επίπεδο.

1.3. Πρώτες παρατηρήσεις

Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει ότι στο υπόψη προτεινόμενο μέσο έχει δοθεί μεγάλη σημασία στην προστασία των δεδομένων, κυρίως με τον περιορισμό της πρόσβασης σε συγκεκριμένες υποθέσεις, και μόνο στο πλαίσιο της καταπολέμησης σοβαρών αξιόποινων πράξεων⁽¹⁾.

Μεταξύ των υπόλοιπων θετικών στοιχείων, ο ΕΕΠΔ θα επιθυμούσε επίσης να αναφέρει ειδικά:

- τον περιορισμό σε ορισμένες μορφές αξιόποινων πράξεων αναφερόμενων στη Σύμβαση Ευρωπόλ
- την υποχρέωση των κρατών μελών να καταρτίζουν κατάλογο με τις αρχές που έχουν πρόσβαση και να δημοσιοποιούν τους καταλόγους αυτούς
- την ύπαρξη κεντρικού σημείου πρόσβασης σε κάθε κράτος μέλος (και εξειδικευμένης μονάδας στο πλαίσιο της Ευρωπόλ), για να επιτυγχάνονται καλύτερη διαλογή αιτήσεων πρόσβασης καθώς και καλύτερη εποπτεία
- τους αυστηρούς κανόνες για περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφος 5 της πρότασης
- την υποχρέωση των κρατών μελών και της Ευρωπόλ να τηρούν αρχεία με τα πρόσωπα τα αρμόδια να λαμβάνουν γνώση των δεδομένων.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

2.1. Προκαταρκτική παρατήρηση

Για να δοθεί πρόσβαση σε αρχές σε βάση τρίτου πυλώνα, η κύρια πρόταση για το VIS πρώτου πυλώνα θα έπρεπε να προβλέπει ρήτρα «γέφυρας», η οποία να καθορίζει κατ' ουσία το ενδεχόμενο περιεχόμενο νομοθετικού μέσου τρίτου πυλώνα όπως η παρούσα πρόταση. Όταν ο ΕΕΠΔ εξέδωσε τη γνώμη του σχετικά με το VIS, αυτή η ρήτρα γέφυρας δεν είχε ακόμη εισαχθεί, οπότε ο ΕΕΠΔ δεν ήταν σε θέση να προβεί σε σχετικές παρατηρήσεις. Συνεπώς, όλες οι παρατηρήσεις που διατυπώνονται στη συνέχεια τελούν υπό τη δέουσα επιφύλαξη ως προς το περιεχόμενο της ρήτρας γέφυρας.

⁽¹⁾ Αυτό συνάδει προς τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Μαρτίου και του Ιουλίου 2005, όπου ζητείται να παρέχεται πρόσβαση στο VIS στις αρχές τις επιφορτισμένες με την εσωτερική ασφάλεια «τηρουμένων αυστηρά των κανόνων περί προστασίας προσωπικών δεδομένων».

2.2. Σκοπός της πρόσβασης

Προκειμένου να διασφαλιστεί δεόντως η οριοθέτηση της πρόσβασης, είναι σημαντικό να καθοριστούν προσεκτικά οι όροι για την πρόσβαση στο VIS. Είναι ευπρόσδεκτο ότι, επιπροσθέτως προς την ίδια την προταθείσα απόφαση, η εισηγητική έκθεση και οι αιτιολογικές σκέψεις (βλέπε ειδικότερα αιτιολογική σκέψη 7) καθιστούν σαφέστατο ότι η πρόθεση του νομοθέτη είναι να παρέχεται πρόσβαση μόνο κατά περίπτωση.

Για το άρθρο 5 της πρότασης είναι δυνατό να διατυπωθεί μία παρατήρηση με σκοπό να χρησιμεύσει ως οδηγός για την ερμηνεία του άρθρου.

Το άρθρο 5 περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της πρόσβασης με ουσιώδεις όρους:

- β) η πρόσβαση προς αναζήτηση δεδομένων πρέπει να είναι αναγκαία για τους σκοπούς της πρόληψης, εξακρίβωσης και διερεύνησης τρομοκρατικών πράξεων ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων
- γ) η πρόσβαση προς αναζήτηση δεδομένων πρέπει να είναι αναγκαία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση (...), και
- δ) πρέπει να συντρέχουν βάσιμοι λόγοι, βασιζόμενοι σε συγκεκριμένες ενδείξεις, για να θεωρηθεί ότι η μελέτη των δεδομένων του VIS θα συμβάλει στην πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση κάποιας από τις ανωτέρω αξιόποινων πράξεις.

Οι όροι αυτοί είναι σωρευτικοί ενώ ο όρος στο σημείο β) αποτελεί μάλλον ορισμό πεδίου εφαρμογής καθ' ύλην. Πρακτικώς αυτό σημαίνει ότι η αρχή που ζητεί την πρόσβαση πρέπει να αντιμετωπίζει σοβαρή αξιόποινη πράξη, όπως αναφέρεται στο σημείο β) στην πρόταση· πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη υπόθεση, όπως αναφέρεται στο σημείο γ). Επιπροσθέτως, η αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι στην υπόψη συγκεκριμένη υπόθεση η αναζήτηση δεδομένων στο VIS θα συμβάλει στην πρόληψη, την εξακρίβωση ή την έρευνα της σχετικής αξιόποινης πράξης, όπως προβλέπεται στο σημείο δ).

Ακόμη και με αυτή την ερμηνεία του άρθρου 5, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ανησυχία του λόγω της ελαστικής διατύπωσης στο σημείο δ): ο όρος «θα συμβάλει» είναι μάλλον ευρύς. Είναι πολυάριθμες οι υποθέσεις στις οποίες δεδομένα του VIS θα μπορούσαν να «συμβάλουν» στην πρόληψη ή τη διερεύνηση σοβαρής αξιόποινης πράξης. Για να δικαιολογείται η πρόσβαση σε δεδομένα του VIS κατά παρέκκλιση της αρχής του οριοθετημένου σκοπού, ο ΕΕΠΔ φρονεί ότι αυτή η αναζήτηση δεδομένων πρέπει να «συμβάλει ουσιαδώς» στην πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση της υπόψη σοβαρής αξιόποινης πράξης και προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 5 αναλόγως.

Το άρθρο 10 ορίζει ότι στα αρχεία πρέπει να εμφανίζεται ο ακριβής σκοπός της πρόσβασης. Ο «ακριβής σκοπός» πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία που καθιστούν την αναζήτηση δεδομένων στο VIS αναγκαία υπό την έννοια των διατάξεων του άρθρου 5 σημείο δ). Αυτό αναμένεται ότι θα βοηθήσει ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή κάποιας βασάνου αναγκαιότητας για όλες τις αναζητήσεις δεδομένων στο VIS, και να μειωθεί ο κίνδυνος συστηματικής πρόσβασης.

2.3. Κλειδιά αναζήτησης στη βάση δεδομένων VIS

Το άρθρο 5 παράγραφοι 2 και 3 προβλέπει διβηματική πρόσβαση στα δεδομένα VIS, με δυνατότητα πρόσβασης σε ένα σύνολο δεδομένων μόνον εφόσον για το πρώτο σύνολο δεδομένων υπήρξε επιτυχές αποτέλεσμα. Η προσέγγιση καθαυτή είναι ορθή, το πρώτο σύνολο δεδομένων όμως φαίνεται πολύ ευρύ. Ειδικότερα, είναι δυνατόν να τεθούν ερωτήματα όσον αφορά το ενδιαφέρον δεδομένων όπως τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 παράγραφος 2 σημεία ε) και θ) για το πρώτο σύνολο δεδομένων:

- Ο «σκοπός του ταξιδιού» φαίνεται ότι αποτελεί κλειδί πολύ γενικό για να μπορεί να είναι αποτελεσματική η έρευνα στο σύστημα. Επί πλέον, ενέχει κίνδυνο συστηματικού χαρακτηρισμού τύπου ταξιδιωτών με βάση το στοιχείο αυτό.
- Όσον αφορά τις «φωτογραφίες», η δυνατότητα αναζήτησης σε μία τόσο μεγάλη βάση δεδομένων με βάση φωτογραφίες είναι περιορισμένη. Με τη σημερινή κατάσταση της τεχνολογίας, τα αποτελέσματα αναζητήσεων αυτού του είδους παρουσιάζουν απαράδεκτο ποσοστό εσφαλμένων αντιστοιχίσεων. Οι συνέπειες εσφαλμένης ταυτοποίησης είναι πολύ σοβαρές για το πρόσωπο που αφορά η αναζήτηση.

Με βάση τα ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ ζητεί να θεωρηθούν τα δεδομένα του άρθρου 5 παράγραφος 2 σημεία ε) και θ) ως συμπληρωματικές πληροφορίες, προσπελάσιμες εφόσον η πρώτη αναζήτηση δείξει ότι στο σύστημα υπάρχουν ήδη δεδομένα και να μετατεθούν στο άρθρο 5 παράγραφος 3.

Εναλλακτικώς, η δυνατότητα έρευνας στη βάση δεδομένων με βάση φωτογραφίες θα μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο αποτίμησης της σχετικής τεχνολογίας από τη συμβουλευτική επιτροπή, και να υλοποιηθεί μόνον όταν η τεχνολογία θα είναι ώριμη και θα μπορεί να θεωρηθεί αρκετά αξιόπιστη.

2.4. Εφαρμογή σε κράτη μέλη για τα οποία δεν ισχύει ο κανονισμός σχετικά με το VIS

Πρόσβαση στο VIS για αναζήτηση στοιχείων μπορεί να έχουν αρχές αρμόδιες για την εσωτερική ασφάλεια κρατών τα οποία δεν συμμετέχουν στο VIS. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να πραγματοποιούν την αναζήτηση μέσω κάποιου συμμετέχοντος κράτους μέλους, τηρουμένων δεόντως των όρων του άρθρου 5 παράγραφος 1 σημεία β) έως δ) (δηλαδή κατά περίπτωση), και να υποβάλλουν δεόντως αιτιολογημένη γραπτή αίτηση.

Ο ΕΕΠΔ θα επιθυμούσε να υπογραμμίσει την ανάγκη επιβολής κάποιων όρων για την επεξεργασία που ακολουθεί την αναζήτηση στοιχείων. Ο κανόνας που ισχύει για κράτη μέλη που συμμετέχουν στο VIS είναι ότι, μετά την ανάκτηση δεδομένων από το VIS, η επεξεργασία τους πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με την απόφαση πλαίσιο για την προστασία δεδομένων στον τρίτο πυλώνα (βλέπε κατωτέρω). Ο ίδιος όρος πρέπει να εφαρμόζεται όσον αφορά τα κράτη μέλη στα οποία δεν ισχύει ο κανονισμός σχετικά με το VIS, τα οποία όμως ανατρέχουν στα δεδομένα του συστήματος. Η ίδια λογική πρέπει να ακολουθείται σχετικά με την τήρηση αρχείων για μελλοντική εποπτεία. Έτσι, ο ΕΕΠΔ συνιστά να προστεθεί στο άρθρο 6 της πρότασης μία παράγραφος με σκοπό οι διατάξεις των άρθρων 8 και 10 της απόφασης να εφαρμόζονται και στα κράτη μέλη για τα οποία δεν ισχύει ο κανονισμός σχετικά με το VIS.

2.5. Καθεστώς προστασίας δεδομένων

α) Εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο για την προστασία δεδομένων στον τρίτο πυλώνα

Εφόσον η πρόσβαση από αρχές αρμόδιες για την εσωτερική ασφάλεια αποτελεί εξαίρεση όσον αφορά τους σκοπούς του VIS, πρέπει να υπόκειται σε συνεκτικό καθεστώς προστασίας δεδομένων, που να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας για τα ανακτώμενα από το VIS δεδομένα τα οποία υφίστανται επεξεργασία από εθνικές αρχές ή από την Ευρωπόλ.

Το άρθρο 8 της πρότασης ορίζει ότι η απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων υφιστάμενων επεξεργασία στο πλαίσιο αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για ποινικά θέματα (εφεξής «η απόφαση πλαίσιο») ισχύει για την επεξεργασία δεδομένων σύμφωνα με την προτεινόμενη απόφαση. Έτσι, όσον αφορά την προστασία δεδομένων, η προκειμένη πρόταση πρέπει να θεωρηθεί ως *lex specialis* που συμπληρώνει ή εξειδικεύει τη *lex generalis* (δηλαδή την απόφαση-πλαίσιο). Παραδειγματος χάρι, στην προκειμένη πρόταση οι κανόνες σχετικά με την περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων είναι αυστηρότεροι και πρέπει να ακολουθούνται. Το ίδιο ισχύει και σχετικά με τους λόγους για πρόσβαση στα δεδομένα.

β) Πεδίο εφαρμογής

Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι το καθεστώς προστασίας δεδομένων της απόφασης-πλαίσιο εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με βάση την προτεινόμενη απόφαση. Αυτό σημαίνει ότι το επίπεδο προστασίας δεδομένων είναι ισοδύναμο, όπως αρχές και αν ανατρέχουν στα δεδομένα του VIS.

Εφόσον το άρθρο 2 χρησιμοποιεί λειτουργικό κριτήριο για τον ορισμό των αρχών αυτών («εκείνες οι αρχές στα κράτη μέλη που είναι αρμόδιες για την πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση τρομοκρατικών πράξεων ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων»), ο ορισμός αυτός θα μπορούσε να καλύψει τις υπηρεσίες πληροφοριών καθώς και τις αστυνομικές αρχές. Συνεπώς οι υπηρεσίες πληροφοριών που ανατρέχουν στο VIS υπόκεινται κατ' αρχή στις ίδιες υποχρεώσεις από άποψη προστασίας δεδομένων, στοιχείο προφανώς θετικό.

Επειδή όμως μπορεί να υπάρχουν κάποιες αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία αυτή όσον αφορά την εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο στις υπηρεσίες πληροφοριών κατά την πρόσβασή τους σε δεδομένα του VIS, ο ΕΕΠΔ προτείνει εναλλακτική διατύπωση, όπως:

«Στις υποθέσεις στις οποίες η απόφαση πλαίσιο (...) δεν εφαρμόζεται, τα κράτη μέλη προβλέπουν επίπεδο προστασίας τουλάχιστον ισοδύναμο προς εκείνο που εξασφαλίζεται με βάση την απόφαση πλαίσιο.»

γ) Εποπτεία

Σχετικά με τη διατύπωση του άρθρου 8, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η παράγραφος 1 αφορά την επεξεργασία δεδομένων εντός του εδάφους των κρατών μελών. Οι παράγραφοι 2 και 3 διευκρινίζουν το πεδίο εφαρμογής τους (επεξεργασία δεδομένων από την Ευρωπόλ και την Επιτροπή) και θα πρέπει να αναφέρεται ρητά ότι η παράγραφος 1 αφορά άλλη περίπτωση.

Ο καταμερισμός των εποπτικών αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις αντίστοιχες δραστηριότητες των διάφορων παραγόντων ακολουθεί

προσέγγιση ορθή. Απουσιάζει όμως ένα στοιχείο: η ανάγκη συντονισμένης προσέγγισης κατά την εποπτεία. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στη γνώμη του ΕΕΠΔ σχετικά με το VIS: «Όσο για την εποπτεία του VIS, έχει σημασία να τονιστεί ότι οι εποπτικές δραστηριότητες της εθνικής εποπτικής αρχής και του ΕΕΠΔ θα πρέπει μέχρις ορισμένου βαθμού να συντονίζονται [...] Χρειάζεται όντως η εναρμονισμένη εφαρμογή του κανονισμού και η συνεργασία για μια κοινή μεθόδευση κοινών προβλημάτων.

Το άρθρο 35 [της πρότασης VIS] θα πρέπει λοιπόν να περιλαμβάνει σχετική διάταξη που να ορίζει ότι ο ΕΕΠΔ συγκαλεί συνεδρίαση με τις εθνικές εποπτικές αρχές τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο.»

Το ίδιο ισχύει και για τη συγκεκριμένη αυτή χρήση του VIS (με συμμετοχή εν προκειμένω και της Κοινής Εποπτικής Αρχής της Ευρωπόλ). Η εποπτεία θα πρέπει να είναι πλήρως συνεπής προς την εποπτεία του «VIS πρώτου πυλώνα», εφόσον πρόκειται για το ίδιο σύστημα. Επί πλέον, η σύγκληση συντονιστικών συναντήσεων, από τον ΕΕΠΔ με συμμετοχή όλων των μερών που συμμετέχουν στην εποπτεία, αποτελεί επίσης το πρότυπο που έχει επιλεγεί στο πλαίσιο της εποπτείας άλλων μεγάλης κλίμακας συστημάτων πληροφοριών, όπως το Eurodac.

Ο ΕΕΠΔ δεν αγνοεί ότι σε κάποιο βαθμό προβλέπεται συντονισμός στην πρόταση, όπου αναφέρεται ο ρόλος της μελλοντικής ομάδας εργασίας για την προστασία φυσικών προσώπων όσον αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων, η οποία συγκροτείται με το άρθρο 31 της προταθείσας απόφασης πλαίσιο. Πρέπει πάντως να αναφερθεί και πάλι ότι η ίδια η εποπτεία δεν εμπίπτει στην αποστολή του εν λόγω συμβουλευτικού οργάνου.

Ο ΕΕΠΔ προτείνει να προστεθεί διάταξη που θα ορίζει ότι η συντονιστική συνάντηση η συγκαλούμενη από τον ΕΕΠΔ στο πλαίσιο της εποπτείας του «VIS πρώτου πυλώνα» θα έχει και αρμοδιότητα για δεδομένα που υφίστανται επεξεργασία σύμφωνα με την πρόταση και ότι, για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αντιπροσωπεύεται η ΚΕΑ της Ευρωπόλ.

2.6. Αυτοέλεγχος

Το άρθρο 12 της πρότασης προβλέπει συστήματα παρακολούθησης για το VIS. Κατά την άποψη του ΕΕΠΔ η παρακολούθηση αυτή δεν πρέπει να αφορά μόνο τα αποτελέσματα, τη σχέση κόστους και αποτελεσματικότητας και την ποιότητα υπηρεσιών ως παραμέτρους, αλλά και τη συμμόρφωση προς τις νομικές απαιτήσεις, ειδικότερα στον τομέα της προστασίας δεδομένων. Το άρθρο 12 θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.

Για να πραγματοποιείται αυτός ο αυτοέλεγχος νομιμότητας της επεξεργασίας, θα πρέπει να δοθεί στην Επιτροπή η δυνατότητα να κάνει χρήση των αρχείων των τηρούμενων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 της πρότασης. Συνεπώς, το άρθρο 10 θα πρέπει να προβλέπει ότι τα αρχεία αυτά αποθηκεύονται όχι μόνο για την παρακολούθηση της προστασίας δεδομένων και την επίτευξη της ασφάλειας δεδομένων αλλά και για τη διεξαγωγή τακτικών αυτοελέγχων του VIS. Οι εκθέσεις αυτοελέγχου θα συμβάλουν στο έργο παρακολούθησης από τον ΕΕΠΔ και τους υπόλοιπους επόπτες, οι οποίοι θα μπορούν καλύτερα να επιλέγουν τους τομείς στους οποίους θα παρέχουν προτεραιότητα για την παρακολούθηση.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση όσα εκτίθενται ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει την κρίσιμη σημασία της παροχής πρόσβασης σε αρχές επιφορτισμένες με την εσωτερική ασφάλεια και στην Ευρωπόλ μόνο κατά περίπτωση και υπό αυστηρές διασφαλίσεις. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την πρόταση γενικώς κατά τρόπο ικανοποιητικό, αν και είναι δυνατόν να επέλθουν κάποιες βελτιώσεις, όπως προτείνεται στην παρούσα γνώμη:

- Για την πρόσβαση στο VIS κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 πρέπει να τεθεί όρος ότι η αναζήτηση δεδομένων θα συμβάλλει «ουσιωδώς» στην πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση σοβαρής αξιόποινης πράξης καθώς επίσης ότι τα αρχεία τα απαιτούμενα στο άρθρο 10 πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα εκτίμησης σχετικά με τον όρο αυτό σε κάθε επί μέρους υπόθεση.
- Δύο από τα κλειδιά για πρόσβαση στο VIS τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 παράγραφος 2, και συγκεκριμένα ο «σκοπός του ταξιδιού» και οι «φωτογραφίες», θα πρέπει να επανεξεταστούν και να είναι διαθέσιμα ως συμπληρωματικές πληροφορίες σε περίπτωση επιτυχούς αποτελέσματος.

- Το επίπεδο προστασίας δεδομένων που εφαρμόζεται μετά την αναζήτηση δεδομένων θα πρέπει να είναι ισοδύναμο, ανεξάρτητα από το ποια αρχή ανατρέχει στα δεδομένα του VIS. Τα άρθρα 8 και 10 θα πρέπει να εφαρμόζονται και στα κράτη μέλη για τα οποία δεν ισχύει ο κανονισμός σχετικά με το VIS.
- Θα πρέπει να εξασφαλιστεί συντονισμένη προσέγγιση για την παρακολούθηση, όσον αφορά και την πρόσβαση στο VIS όπως προβλέπεται στην πρόταση.
- Οι διατάξεις σχετικά με τα συστήματα παρακολούθησης θα πρέπει να εξασφαλίζουν και τον αυτοέλεγχο της συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις για την προστασία των δεδομένων.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2006.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων